

Typy prasat a jejich význam

souhrn tělesných (morfologických) vlastností charakterizujících určitou skupinu zvířat = **typ**

U prasat rozeznáváme:

- **typ intenzity vývinu + plemenný typ + užitkový typ + konstituční typ**

1. Typ intenzity vývinu

z hlediska ukončení tělesného vývinu = dosažení jatečné zralosti rozlišujeme plemena:

- **raná** – velké bílé anglické
- **středně raná** – přeštické černostrakaté
- **pozdní** – mangalica

2. Plemenný typ

- souhrn nejdůležitějších **tělesných** (zbarvení, postavení uší, velikost TR, utváření těla, osvalení jednotlivých partií ...) + **užitkových** vlastností, které **charakterizují plemeno**
- pro každé plemeno prasat je zpracován popis – je respektován jako standard při selekční a šlechtitelské práci

3. Užitkový typ

- souhrn nejdůležitějších **tělesných** + **užitkových** vlastností **ve vztahu k VJH**
- u prasat rozeznáváme užitkové typy:
 - **sádelný** (raný, pozdní)
 - **masný** (**klasický masný**, **typu landrase**, **výrazně masný**, **bekonový**)
 - **kombinovaný** (masosádelný, sádelnomasný)

Sádelný typ

- tučné vepřové maso bylo žádoucí v 19. a na začátku 20. st. (potřeba kalorické potravy, problém uchovávání); v současné době jen v některých zemích (asijský kontinent)
- představitelé:
 - raný – britská plemena střední bílé anglické, berkshire, essex,
 - pozdní – mangalica (státy jihovýchodní Evropy)

Masný typ

- 4 varianty masného UT:
- **společné znaky**:
 - dobře utvářená hřbetní partie a bederní svalstvo
 - plné, dobře utvářené kýty
 - těžší zmasilá plec
- **odlišnosti**:
 - **velikost TR + mohutnost kostry**

1. Klasický masný typ

- reprezentován skupinou **bílých ušlechtilých prasat** (→ z anglických bílých plemen)
- střední až velký TR, vynikající reprodukční vlastnosti, dobrá výkrmnost, konstituční zdatnost
- v HP – zpravidla pozice **A** nebo **B**

2. Typ landrase

- různé proveniencemi plemene **landrase** (např. švédská, kanadská, polská ...)
- jemnější kostra, větší délka těla, velký TR
- ve šlechtitelských programech lze využít zejména v pozicích **A** a **B**

3. Výrazně masná plemena

- zejména belgická plemena **pietrain**, belgická landrase
- abnormálně vyvinutá kýta + mimořádné osvalení hřbetní a bederní partie + plecí → vysoký podíl masa v jatečné půlce
- střední TR, pomalejší růst, někdy i s nižší reprodukce
- v pozici **otců finálních hybridů**

4. Bekonový

- zvláštní typ masného prasete, vyšlechtěný speciálně k produkci bekonů

Kombinovaný typ

- přechod mezi masnými a sádelnými typy prasat
- př. bylo **Pc** – řadu let je šlechtěno na masný UT

4. Konstituční typ

konstituce = **stupeň zdraví daného jedince** → schopnost odolávat nepříznivým vlivům prostředí (citlivost na stres, odolnost proti chorobám)

- vyžadujeme **tvrdou (pevnou)** – ČBU, D, Pc
- u plemen Pn a BL může být **jemná**
- **slabá** – nepříznivě vystupňovaná jemná
- **hrubá** – horší stupeň pevné
- **lymfatická**

Temperament

temperament = **stupeň dráždivosti nervové soustavy** – rychlost reflexu na vnější podráždění požadavky:

- **živý** – kanec
- **klidný** – prasnice

Kondice

kondice = **současný tělesný stav**, ve kterém je zvíře plně způsobilé k určitému hospodářskému využití → **určitý výživný stav**

- **chovná** – velmi dobrý výživný stav
- **výstavní** – zvíře připravené k přehlídce
- **výkrmová** – zmasilá zvířata
- **hladová** – podvýživa
- **pastevní** – méně tuku, zdravá, odolná zvířata

hodnocení kondice:

- **subjektivní** – 5bodová stupnice
 - zvíře se hodnotí pohledem, event. pohmatem na kyčelní klouby + hřbet prasnice
 - 1 – *hladová*, 2 – *mírně hladová*, 3 – *chovná*, 4 – *výkrmová*, 5 *žírná*
- **objektivní** – na základě měření výšky hřbetního tuku (ultrazvukovým přístrojem)